

PŪCĪTE

Lēne Meijere-Skumanca / Salvatore Sciascia

Sen senos laikos, kad cilvēki un dzīvnieki vēl runāja vienā valodā, mežā aiz Sapņu kalniem dzīvoja maza pūcītē. Viņa bija visjaunākā no sešiem brāļiem un māsām, un kā pati pēdējā no viņiem visiem atstāja alu vecajā kokā. Pūcītes vecāki mācīja viņu pareizi lidot, peles ķert un sauļoties. Tad viņi teica: “Tikai drosmi, pūcīt! Apskati plašo pasauli!”

“Vai es neesmu tam vēl par mazu?” jautāja pūcīte. Pūcītes vecāki aizvēra knābjus un iecietīgi nopūtās: “Lai Lielā Pūce, kas visu radījusi, tevi pasargā tavā ceļā! Galveno nosacījumu tu zini: nonāvē savu laupījumu tik ātri, lai tas nejūt nekādu sāpju, tad tas arī garšo labāk. Priecājies par katru gaismas stariņu, lai cik tas arī nebūtu niecīgs. Un, kas attiecas uz bailēm no lidošanas: lidot var iemācīties tikai lidojot, cits nekas par to nav sakāms.” Pūcīte nogrozīja galvu uz visām pusēm, lai vēlreiz labi apskatītu savus vecākus un dzimto koku.

Tad viņa izpēta spārnus un aizlidoja.

Mežs aiz Sapņu kalniem bija liels un zvēru pilns. Pēc brīdi ilga lidojuma pūcīte atrada kādā izcirtumā klinšainu uzkalnu. Viņa apsēdās uz sūnām apaugušās virsotnes, mirkšķināja acis zemu stāvošajā saulē un priecājās.

Zem viņas uz saulē sasiluša akmens gulēja kāds meža kaķis. Četras melnas strīpas aizstiepās no viņa purna pāri pieri. Kaķa kuplā, saritinātā aste noraustījās, kad viņš pacēla galvu un pievērsa acu skatu pūcītei. “Pūce! Tu nāc īstajā laikā. Atbilde man: kā gan Lielais Meža Kaķis, kas visu ir radījis, varēja pieļaut, ka ir tādi kaķi, kuri ļauj sevi pieradināt?” “Kā kāpēc?” pūcīte iekvešķējas galīgi pārsteigta.

“Vakar vakarā es biju aizskrējis tik tālu kā vel nekad – līdz pašam strautam, kas gāžas lejup no Sapņu kalniem. Tur es ieraudzīju vienu cilvēku mītni no akmens un koka, visapkārt labi smaržoja pēc trekna mājputna.

Taču es biju pieēdies un vēlējos tikai no tāluma mazliet paskatīties...

Mājas priekšā sēdēja cilvēks, kas klēpī turēja un glaudīja kaķi. Tas nekoda un neskrāpējās, bet gan apmierināti nurrāja.

Auksti drebuļi man noskrēja pār kauliem. Ļaut sev pieskarties – brr! Kā tas ir iespējams?” Pūcīte sarāvās, nogrozīja galvu un iečiepstējās: “Kā gan es to varu zināt?” Meža kaķis uzrāvās stāvus, izslēja asti un saboja spalvu. Viņa acis meta zaļi dzeltenus zibšņus.

“Tu to jautā?” viņš šņāca. “Tu taču esi pūce! Pūces allaž ir gudras un zina atbildes uz visiem pasaules jautājumiem!” “Es to nezināju” pūcīte iebilda pavisam izbijusies.

“Kāpēc tad tu vispār esi?” sprausloja meža kaķis. “Nokaunies un taisies, ka tiec no šejienes prom!” Pūcīte bija tik apjukusi, ka nekavējoties izplēta spārnus un aizlidoja.

Viņa uzgāja kādu koku ar augstu stumbru un varenu lapotni, kas mirdzēja rietošās saules staros. Pūcīte nosēdās uz viena no apakšējiem zariem un pūlējās apdomāties. Te

no meža dziļuma atskanēja smagu spārnu sacelta švīkstoņa, visapkārt sprakstēja un skaļi čabēja, un beigu beigās blakus pūcītei nolaidās pāvs.

Zars noligojās vien zem viņa svara. “Vēl vienu reizi tas ir padarīts!” pukstēja pāvs. “Katru vakaru pirms gulētiešanas tā pati piepūlēšanās! Kāpēc gan nevaru tikpat labi lidot kā skriet? Ē, kas tur tāds tup? Dzirdi, mazā, tas ir MANS guļamkoks!” “Piedodiet!” pūcīte nosēcās. Pāvs sašūpoja savas varenās spalvas un teica:”Tu, spriežot pēc balss, esi pūce. Tā ir laba sagadišanās.” Viņš sakļāva savu vēdekļasti un ļāva tai nokarāties slīpi pret zemi.

Tad viņš turpināja:”Man ir kāds jautājums, kas neliek mieru: kāpēc Lielais Pāvs, kas visu ir radījis, līcis uzaugt tik maz guļamkokiem mūsu vajadzībām?”

“Kā tad?” sēca pūcīte. “Nu, tu taču redzi, cik gara ir mana aste,” teica pāvs. “Tā lieliski noder dažādiem priekšnesumiem. Taču ja es vēlos gulēt mierīgi, tieši aste man sagādā nepatīkšanas. Tikai ļoti lieli koki ar augstiem, kupli izrieztem zariem ir tam piemēroti.

Tālab arī guļamkoku šajā mežā ir par maz!” “Tev taču ir šis!”

“Es tik labprāt vēlētos, ka man būtu kādi trīs, četri izvēlei,” sauca pāvs. “Atbilde man taču: kāpēc neviens par to nav parūpējies?” “To es nezinu,” atbildēja pūcīte.

Pāvs nolieca savu galvu tā, ka tās zilo spalvu kronis gandrīz aizskāra pūcītes krūšu spalvas. “Tu to nezini? Kā tu to vari nezināt? Pūces taču zinot atbildes uz visiem pasaules jautājumiem!” “Un es nezināju arī, ka tas ir pasaules jautājums,” atzinās pūcīte. “Mazā mulķagalva, tad taču tu nemaz neesi īsta pūce!” klukstēja pāvs.

“Nokaunies un lido prom no šejienes!” Pūcīte izbijusies aizlidoja.

Viņa atrada klinti ar mazu aliņu un apsēdās kādā nišā, lai atpūstos un apdomātos.

“Kāpēc man ir jāzina atbildes uz visiem pasaules jautājumiem?”

Kā gan meža kaķis var runāt par Lielo Meža Kaķi, kas visu ir radījis, un pāvs – par Lielo Pāvu, kas visu ir radījis, ja tā taču bija Lielā Pūce, kas visu radīja?”

Saule aiz Sapņu kalniem bija norietējusi. Debesu rietumu pamalē mirgoja vakara zvaigzne, un virs koku galotnēm lēnām uzlēca mēness. Tā stari sasniedza arī mazo klints alu, un pūcīte priecājās par sidraboto gaismu. “Laiks izlidot!” iepīkstējās kāda balss aiz

viņas. “Kas par glāsmainu nakti! Pateicība Lielajam Sikspārnim,

kas visu ir radījis!” Pūcīte pagrieza galvu atpakaļ un atklāja sikspārni,

kas karājās pie sienas ar galvu uz leju. Ar visiem pakaļkāju pirkstiem un abu īkšķu nagiem viņš bija cieši pieķēries klintij. Patlaban viņš nedaudz izpleta spārnus, lai tos ieziestu ar taukiem. Ar mēli viņš savāca eļļaino šķidrumu, kas sūcās no atvēruma virs nāsīm, un žigli to izlīdzināja pa visu ādu. “Pfuti, tas smird!” pūcīte konstatēja.

“Un spēcīgi!” apstiprināja sikspārnis. “Tādēļ arī es tev nederu par baibu, mana mīļā. Tu taču esi pūce, vai ne?” “Kušu, kušu, pūce paliek pūce, un pūces zina atbildes uz visiem pasaules jautājumiem,” teica sikspārnis. ”Man te ir kāds jautājums, mana mīļā.”

Sikspārnis pieāķējās pašai nišas malai un nokārās pūcītei pret seju.”Paskaties ar kādu gudrību es esmu radīts,” viņš pīkstēja,”brīnišķīgi sagatavots visam!

Pat vistumšākajā naktī es atrodu odus ēšanai. Es tam uzsaucu, un kad balss atgriežas pie manis, lidoju tam klāt un pakampju to. Tikai viena lieta mani nomāc: gadā es spēju tikai vienu vienīgu bērnu laist pasaulē. Taureņi un kodes izdēj milzum daudz oliņu, aiz katras ežu mātes tipina gara ežuku rinda, un arī lapsām ir vismaz trīs mazuļi. Kādēļ Lielais Sikspārnis, kas visu ir radījis, man atvēl tikai vienu pašu bērniņu?”

“To es nezinu,” atbildēja pūcīte. Sikspārnis izbrīnā šūpojās uz priekšu un atpakaļ. “Tu to nezini? – Kā lai es tam ticu?” ”Es to nezinu,”atkārtoja pūcīte un no bēdām šausmīgi ievaidējās. “Kas gan cits man to zinās teikt, ja pat tu nezini?” sikspārnis noskumis jautāja. “Varbūt tu vienkārši papūlēsi par to kaut vai tikai padomāt, labi? Vai tu

atgriezīsies, kad tev būs radusies atbilde?” Pūcīte dedzīgi māja ar galvu. “Labi”, nopikestējās sikspārnis, izpleta savus ādainos spārnus un aizplanēja prom nakfī. Viņa īsie, spalgie kliegzieni it kā sašūpināja gaisu. Viņam no alas dziļuma sekoja vēl daudzi citi sikspārņi. Pūcīte nolūkojās, kā viņi ličloču lidojumā aizlīgoja mēness gaismā.

Neskatoties uz visām raizēm, pūcīte parmanīja, ka ir ļoti izsalkusi. Viņa pavadīja nakti medijot un pieveice peles ēšanai zibens ātrumā. Un kad bija jau tā paēdusi, ka vairs nevienu kumosu nespēja norīt, viņa teica kādai pelei, kuru dzirdēja čabināties zem zemes: “Pele tur apakšā, atbildi kāda varena būtne ir radījusi tevi, mani un visu, kas pastāv?” Pēc brītiņa pele atpīkstēja no kāda cauruma zemē: “Lielā Pele, kurš tad vēl cits? To taču tu lieliski zini, tu vecā vizīne! Kādēļ tu tik viltīgi jautā?”

Vai tu gribi mani izvilināt no alas? Tieši tev līdzīgie ir vainīgi, ka allaž kāda no mušu vidus pazūd. Ja es to zinātu, kādēļ jūs, pūces, neesat radītas par zālēdājām!”

“Vai par graudēdājām,” pūcīte šņācot pievienoja. “Nē, graudi pienākas mums,” pele iepīkstējās jau daudz klusāk, līdz apklusā pavisam. Pūcīte lidoja tālāk un meklēja kādu augstu koka galotni atpūtai. “Ū-ū-ū, es neesmu nekāda vizīne,” viņa kauca, “es taču esmu nezinīte, vienīgi to es tā īsti zinu.” Dzīļi zem viņās aizslīdēja pelēka ēna ar milzu asti. “Nuja!” ņurdēja kāda balss. “Pavisam niecīga zināšana, trausla kā matiņš, tev jau ir rokā” Pūcīte grozīja galvu uz visām pusēm. “Es mācīšos,” viņa nosēcās un aizmigla.

Kad cauri lapotnei uzspīdēja rītausma, pūcīte jau atkal bija moža un priecājās par rožaino mirdzumu. “Ko visu es atkal šodien atklāšu un pieredzēšu?” viņa jautāja. Viņa izpleta spārnus un ātri bez trokšņa lidoja pāri rīta atmodinātajam mežam Sapņu kalnu virzienā. Zem sevis viņa ieraudzīja burbuļojošu un spīguļojošu strautu, laidās zemāk un uzgāja cilvēku mītni, par kuru bija stāstījis meža kaķis. Visapkārt valdīja dziļš miers, pat pār mājputnu pāri, kurš, meklēdams tārpus, kārpīja zemi. Toties zemāk strauta malā kāda cilvēka balss dziedāja. Pūcīte lidoja dziesmas skaņu virzienā un ieraudzīja sievieti, kas smēla ūdeni.

Pūcīte nosēdās ogu krūmā un sēca: “Tev gan ir daiļskanīga balss – daudz tīkamāka par manējo.” Sieviete pacēla skatienu un uzsmaidīja pūcītei. Tad viņa ierunājās: “Iedomājies tikai, ka visām būtnēm piemistu tās pašas īpašības. Vai tad pausaulē nebūtu briesmīgi garlaicīgi? Tu, piemēram, redzi un dzirdi nesalīdzināmi labāk par mani, par lidošanu nemaz nerunājot.” “Un kādēļ tu dziedī?” jautāja pūcīte. “Vai tu gribi aizsargāt sava medību lauka robežas līdzīgi strazdam?” “Es dziedu, lai darbs man raitāk sokas,” sacīja sieviete. “Un dažkārt es dziedu Lielās Mātes godam, kas visu ir radījusi.” “Kur viņa mājo?” jautāja pūcīte. “Visur,” atbildēja sieviete. “Cilvēka acs nespēj viņu saskatīt. Saule, mēness un zvaigznes ir tikai viņas tērpa rotājums...”

“Un ja es tev tagat pateikšu, ka šī strauta zivis pazīst kādu Lielo Zivi, kas visu ir radījusi?” “Tas Lielo Māti bez šaubām nesatrauks,” atteica sieviete. “Viņas sirdī ir vieta katrai radībai.” Pūcīte nogrozīja galvu te uz vienu, te uz otru pusi un pārdomāja dzirdēto. “Vai viņa priecājas, kad tu dziedī viņas godam?” “Es ceru,” sacīja sieviete. “Es arī no viņas daudz ko lūdzu. Lai manas mājas jumts iztur vēl daudzus gadus, lai mani mājputni izperē daudz cālīšu un lai mēs dzīvojam veseli, mans bērns un es...” “Tu raizējies par lietām, kuras notiks vēl tikai rītu?” “To dara katrs,” sacīja sieviete. “Kā tu domā, vai šodien būs lietus? Es gribu, lai mana veļa paspēj izžūt.” “Gaiss pēc lietus nesmaržo,” noteica pūcīte, noķercās uz atvadām un aizlidoja strauta augšteces virzienā.

Saule spīdēja visu dienu, un pūcīte pieņēma bagātīgas saules peldes. Tā viņa varēja daudzko pārdomāt. Vakarā viņa sasniedza Sapņu kalnu nokares. Kad

jau bija satumsusi nakts, viņa ieraudzīja caur kokiem kaut ko spīdam kā zelta zvaigzni.

Viņa virzījās mirdzuma virzienā un atklāja mazu koka māju. Gaismas stari nāca no atvēruma tās sienā un visapkārt veidoja ēnas. Pūcīte jutās šīs gaismas apburta. Viņa uzdrošinājās arvien vairāk pietuvoties, līdz atļāvās nomesties uz šaura šķērskoka pašā atvēruma priekšā. Viņai tik ļoti patika siltās gaismas starojums, ka viņa uzsāka pūču mīlas dziesmu. Viņa šņāca, kauca un ķērca. “Pūce uz manas palodzes,” teica kāda dziļa balss. “Laipni lūgta!” Pūcīte mirkšķināja acis, lai gaismas plūdus saskatītu arī cilvēku, kam piederēja šī balss. Tas bija kāds vecs vīrs.

Pūcīte jautāja vecajam vīram: “Ko tu tur dari?” “Es lasu,” viņš teica un liegi nogludināja ar roku baltu papīra lapu. “Diena man bija par īsu, tālab arī lampa gaismā lasu tālāk. Tā ir grāmata par Lielo Tēvu, kas visu ir radījis.” “Kur viņš dzīvo?” jautāja pūcīte. “Visur,” atbildēja vecais vīrs. “Debesu valstībā, ko manas acis vēl nespēj skatīt, un cilvēku sirdīs.” “Vai tu pie viņa aizlūdz par rītdienu?” jautāja pūcīte. “Jā, arī,” teica vecais vīrs. “Bet vēl vairāk es lūdzu par pagājušo laiku. Mana dzīvē ir bijis tik daudz kā, kas viņa priekšā nevar pastāvēt. Tas mani ļoti nodarbina.” “Un, ja es tev tagad pastāstīšu,” kvekstēja pūcīte, “ka naktstauriņi pazīst kādu Lielo Naktstauriņu, kas visu ir radījis...” Vecais vīrs līdzcietīgi smaidīja. “Kā gan citādi viņi būtu varējuši veidot priekšstatu par Lielo Tēvu?” “Varbūt par Lielo Māti, kā sievietē strauta lejtece?”
Vecais vīrs sarauca pieri.

”Viņai es jau daudz esmu stāstījis par Lielo Tēvu, kaut arī līdz šim veltīgi, par ko liecina arī tava piezīme. Tomēr es ceru, ka gan jau kādu dienu viņa atklās patiesību.” “Vai tas satrauc Lielo Tēvu, ka šī sievietē viņu sauc par Lielo Māti?” jautāja pūcīte. Vecais vīrs ilgi domāja. “Cik savāds jautājums... Domāju, ka nē. Lielais Tēvs ir labs un saudzīgs. Drīzāk jau es esmu tas, kurš bailojas. Tas satrauc mani, viņa uzticamo kalpu...”
“Neļauj, ka tas tavu sirdi nomāktu.” Sacīja pūcīte, nošņācās uz atvadām un aizlidoja.

Nākošajā rītā pūcīte lidoja atpakaļ uz strautu. Šoreiz viņa nesastapa vis sievieti, bet gan bērnu. Viņš sēdēja uz krasa ar kaķi klēpī, ļāva ūdenim apskalot savas kājas un pētīja zivis. Saule apmirdzēja bērnu ar kaķi, ūdeni, akmeņus un zāli. Pūcīte bez trokšņa nosēdās uz kāda celma. Viņas asais acu skats visu labi redzēja jau no tāluma. Kā bērns glaudīja kaķi. Kā kaķis glāstus izbaudīja ar tādu patiku, ka pat aizmirsa par zivīm.
Kā spīguļoja strauta vilņi. Pūcītei tas viss darīja prieku.

Vai šis bērns maz zināja vārdu Brīnišķajam, kas visu ir radījis, un saulei licis to apspīdēt? Droši vien bērns nekādu vārdu tam nezināja, bet viņš sēdēja tā Klātbūtnē, to pūcīte jūta pavisam skaidri. Un nedz rītdienas, parītdienas šeit nebija, tās it nemz nebija svarīgas. Arī vakardiena un aizvakardiena bija palikušas Tālu pagāTMnē, un bija zaudējušas savu nozīmi. Pūcīte nogrozīja galvu uz visām pusēm un atcerējās visus vārdus, kādi vien Brīnišķajam bija doti. “Tu, Lielā Pūce, kas visu esi radījusi, Lielais Meža Kaķi, Lielais Pāv, Lielais Sikspārni, Lielā Pele, Lielā Māte, Lielais Tēvs, tevi varētu saukt arī par Lielo Noslēpumu, kas vienmēr un nemitīgi ir,” čukstēja pūcīte. Kaķis pavēra vienu aci un paskatījās uz pūcīti. “Kādēļ gan ne, “ viņš slinki noņaudējās.
Pēc saulrieta pūcīte lidoja atpakaļ uz mežu. Viņa lūkojās pēc peles alas, atrada to un iekliedza tajā: ”Ū-ū-ū! Viss dzīvais dzīvo no dzīvā! Arī jūsu graudos ir dzīvības spēks!”
Kad pūcīte laidās tālāk, viņu sagaidīja sikspārnis.

“Cik lieliski to lido,” sacīja pūcīte. “Ja tu nestu savā miesā vairāk kā vienu bērnu, tad tas butu par smagu taviem spārniem.” “Lai notiek,” piebalsoja sikspārnis.

Pūcīte lidojumā aizskara pāva guļamkoku. “Nabaga iedomīgais puisis,” viņa domāja. “Viņš peder pie tās pašas lopiņu sugas kā vistas un tītar, un tomēr vēl sagribējis sev vairāk kā vienu guļamkoku.”

Viņa lidoja tālāk un uz kāda plata koka zara ieraudzīja meža kaķi, kurš uzglūnēja laupījumam. Viņa acis iedzalkstījas, kad viņš ieraudzīja tuvojamies pūcīti. “Nu, jau esi palikusi gudrāka?” viņš šņāca. “Vēl ne pārāk, jo es esmu maza un vēl tikai mācos,” pūcīte apmierināti kvekstēja. “Starp citu, es redzēju vienu kaķi kas ļāva sevi glaudī. Pat strauta zivis nespēja viņu izvilināt no bērna klēpja.” “Kaut kas nedzirdēts,” sprausloja meža kaķis “Vai tad nebūtu garlaicīgi, ja visi radījumi būtu vienādi un vienādi justu?” jautāja pūcīte. “Vai tad nav labi, ja Lielais Noslēpums, ko tu sauc par Lielo Meža Kaķi, pieļauj daudzas iespējas?” Meža kaķis klusēja, un pūcīte lidoja tālāk.

Beigās viņa apciemoja arī savus vecākus dzimtajā kokā.

Vecāki, sagaidot pūcīti, sēca no prieka: “Vai Lielā Pūce, kas visu ir radījusi, ļāva tev daudz pieredzēt?”

“Viņa to darīja gan.” Draudzīgi atbildēja pūcīte. “Un no šī brīža es par to stāstīšu jums un visām radībām.” “Dari tā, mans bērns,” šņāca pūcūmāte.

Un pūcūtēvs piebilda: “Tikai pie cilvēkiem gan tev ies grūtāk. Viņi ir par maz ticīgi.” Pūcīte grozīja galvu. “Es lidošu tik ilgi, līdz atradīšu kādu, kas man ticēs,” viņa sēca.